

Ćwiczenia z wykorzystaniem gry „Łowców wyrazów”

Poniżej zamieszczono propozycje ćwiczeń mających na celu pokazanie kierunku i zainspirowanie nauczyciela do tworzenia swoich, zgodnie z potrzebami, wersji ćwiczeń.

I. Ćwiczenia artykulacyjne i identyfikacja liter odpowiadających podanym głoskom

Cele:

- wprowadzenie pojęcia samogłoska, spółgłoska, sylaba
- kształtowanie umiejętności poprawnej artykulacji głosek i zgłosek
- rozwijanie spostrzegawczości
- pogłębianie umiejętności analizy i syntezy wzrokowej i słuchowej

1. Nauczyciel podaje dzieciom wyraz. Analiza pod kątem słyszanych głosek na początku wyrazu. Uczeń ma wskazać sylabę/głoskę w nagłosie, wybiera klocek posiadający tę sylabę/głoskę. Z wybranych sylab uczeń może tworzyć wyrazy (np. lo, dy, sy, np. lody, losy - piramidka)
2. Nauczyciel podaje dzieciom wyraz. Analiza pod kątem słyszanych głosek w środku wyrazu. Uczeń ma wskazać sylabę/głoskę w śródgłosie, wybiera klocek posiadający tę sylabę/głoskę. Z wybranych sylab uczeń może tworzyć wyrazy (piramidka)
3. Nauczyciel podaje dzieciom wyraz. Analiza pod kątem słyszanych głosek na końcu wyrazu. Uczeń ma wskazać sylabę/głoskę w wygłosie, wybiera klocek posiadający tę sylabę/głoskę. Z wybranych sylab uczeń może tworzyć wyrazy (np. ka, re, ta, mo, ne - kareta, moneta -piramidka)
4. Nauczyciel pokazuje ilustracje z ułożeniem ust. Uczniowie wypowiadają głoskę, odnajdują odpowiadającą jej literę na klocku, głośno ćwiczą jej wypowiedanie.
5. Nauczyciel wypowiada samogłoski, np. po 2 samogłoski a, o), uczeń powtarza je i wybiera właściwe klocki z literami odpowiadającymi wypowiedzianym głoskom. Dziecko płynnie odczytuje powstałe zestawy liter (ao, ei,eu, oe, itd.). kolejne wersje ćwiczeń podnoszą poziom trudności – większa liczba samogłosek jest łączona ze sobą.
6. Dziecko wybiera z klocków z samogłoskami np. 4 klocki. Układa z nich węża i odczytuje z nich płynnie, śpiewnie (może zaproponować swoją melodię). Ciągi samogłoskowe można wydłużać, skracać w zależności od potrzeb.
7. Nauczyciel podaje wyraz, uczeń identyfikuje głoskę/zgłoskę na początku wyrazu. Odnajduje ją wśród klocków, wybiera klocek i tworzy wyraz z tą głoską/sylabą.
8. Nauczyciel podaje wyraz, uczeń identyfikuje głoskę/zgłoskę w środku wyrazu. Odnajduje ją wśród klocków, wybiera klocek i tworzy wyraz z tą głoską/sylabą.

9. Nauczyciel podaje wyraz, uczeń identyfikuje głoskę/zgłoskę na końcu wyrazu. Odnajduje ją wśród klocków, wybiera klocek i tworzy wyraz z tą głoską/sylabą.
10. Nauczyciel wybiera 3 klocki (posiadające na jednej ze ścian sylabę zgodną z wprowadzaną na zajęciach literą, np. n – no, na, nu...). Dziecko odnajduje i odczytuje wypowiedziane sylaby. Układa melodię do odczytanych sylab, śpiewa. Nauczyciel prosi o zamknięcie oczu, zmienia kolejność klocków. Analiza sytuacji, zmiana kolejności. Odczytanie sylab w nowej kolejności.
Sylaby można dokładać, zmieniać, zabierać. Każdorazowo dziecko tworzy melodię do ułożonych przez nie sylab.

II. Budowanie sylab

Cele:

- pogłębianie rozumienia pojęć samogłoska, spółgłoska, zgłoska
 - kształtowanie umiejętności tworzenia sylab
 - kształtowanie umiejętności czytania i poprawnego wymawiania sylab
1. Zabawy z samogłoskami – układanie pociągów samogłoskowych - dziecko z czerwonych klocków układa pociąg, odczytuje ułożone samogłoski. Układa do nich melodię. Analiza ułożonych klocków – co je łączy, na czym polegają różnice. Interpretacja znaczenia koloru klocków (czerwone – samogłoski) i wydawanego przez klocek dźwięku.
 2. Budowa wieży – nauczyciel wypowiada samogłoski, uczeń układa je w słyszanej kolejności stawiając klocek jeden na drugim. Uczeń odczytuje ułożone klocki w kolejności: od dołu do góry i odwrotnie. Może układać do tego melodie wznoszące i opadające.
 3. Uczeń wybiera klocek z dowolną (zalecaną) samogłoską, dobiera dowolne (lub omawiane) spółgłoski. Tworzy sylabę. Dokłada spółgłoskę przed samogłoską lub za samogłoską. Odczytuje je, porównuje.
 4. Uczeń, układa klocki – tworzy pociąg z samogłoskami, odczytuje je. Następnie dokłada do nich po jednym klocku ze spółgłoską (przed samogłoską lub po samogłosce). Odczytuje utworzone sylaby. Odszukuje te sylaby na macie i zaznacza je ramkami. Może zmieniać kolejność tych wagoników. Można dokładać samogłoski, rozbudowywać wyrazy.
 5. Tworzenie słoneczka. Nauczyciel poleca ułożenie wybranej samogłoski Wokół tej samogłoski dziecko układa promieniście pozostałe klocki z sylabą tworzącą z samogłoską wyraz. Uczeń odczytuje samogłoskę (ćwiczenia artykulacyjne, sprawdzanie dźwięczności głoski), sylabę i utworzony wyraz.

III. Tworzenie wyrazów

Cele:

- wzbogacenie słownictwa uczniów
 - kształtowanie umiejętności łączenia sylab w wyrazy
 - doskonalenie analizy i syntezy słuchowej i wzrokowej
1. Dziecko otrzymuje klocek zgodnie z realizowanym materiałem, rzuca nim jak kostką. Odczytuje sylabę (literę), która wypadnie na górnej ścianie. Dodaje własną sylabę, tak, aby powstał wyraz.
 2. Dziecko otrzymuje klocek zgodnie z realizowanym materiałem, rzuca nim jak kostką. Odczytuje sylabę (literę), która wypadnie na górnej ścianie. Dodaje dwie lub więcej sylab tworząc wyrazy wielosylabowe.
 3. Dziecko otrzymuje klocek zgodnie z realizowanym materiałem, rzuca nim jak kostką. Odczytuje sylabę (literę), która wypadnie na górnej ścianie. Dodaje do tej sylaby takie, aby wylosowana sylaba stanowiła środkową sylabę nowotworzonego wyrazu.
 4. Dziecko otrzymuje klocek zgodnie z realizowanym materiałem, rzuca nim jak kostką. Odczytuje sylabę (literę), która wypadnie na górnej ścianie. Dodaje do tej sylaby takie, aby wylosowana sylaba stanowiła ostatnią sylabę nowotworzonego wyrazu.
 5. Dziecko wybiera sobie klocek według kryterium podanego przez nauczyciela, np. dźwięczność głoski, bezdźwięczna, samogłoska, spółgłoska. Układa z nim wyraz dobierając odpowiednie klocki.

IV. Kodowanie

Cele:

- pokazane możliwości wykorzystania gry *Łowcy wyrazów* do kodowania
 - kształtowanie orientacji na kartce
 - pogłębianie umiejętności tworzenia wyrazów według podanych warunków
1. Poniżej zostało zakodowane zdanie. Odnajdź je i postaraj się wyjaśnić, co ono oznacza.
Przed przystąpieniem do ćwiczenia nauczyciel wiesza na tablicy matę i przygotowuje każdemu uczniowi zestaw klocków. Prosi ucznia, aby na niebieskim polu odszukał znak ukryty w pierwszej kolumnie i 9 wierszu. Uczeń wskazuje i nazywa odszukany znak i wybiera odpowiadający mu klocek i kładzie go przed sobą.

Kolor pola	Kolumna	Wiersz
N	1	9
N	5	3
N	1	8
Z	2	5
Z	5	5
Z	1	4

N	1	9
N	1	6
N	1	8
N	1	7
Z	2	5

(Z – kolor zielony, N – kolor niebieski)

Hasło: w marcu jak w garncu

Analogicznie nauczyciel może sam układać hasła, kodować wyrazy.

2. Uczeń losuje klocek, odczytuje wylosowany znak. Na tablicy musi wskazać go określając kolor, kolumnę i wiersz.
3. Uczeń otrzymuje cały wyraz i musi go zakodować
4. Uczeń otrzymuje grupę klocek, z których układa wyraz, koduje go. Aby możliwe było ćwiczenie wskazane jest przygotowanie przez nauczyciela tabeli do kodowania (p. ćw. 1.).
5. Nauczyciel przygotowuje kody do każdego okienka z maty (Np. N, k2, w5 - (N- kolor niebieski, k2 – kolumna 2, w5 – wiersz5). Nauczyciel daje kilka klocek każdemu uczniowi, prosi o wybranie 3 i ułożenie z nich wyrazu. Następnie prosi, aby spośród 5 kart kodowych wybrał te, które odpowiadają utworzonemu wyrazowi.
6. Każda para uczniów ma własną miniaturową matę. Dzieci otrzymują zakodowaną za pomocą strzałek trasę, po której zbierają litery lub sylaby tworzące określony wyraz. Kiedy wejdą na określone pole dobierają stosowny klocek i układają z nich wyraz.
7. Uczniowie mają/wymyślają wyraz i kodują go na macie za pomocą strzałek.

IV Badanie dźwięczności

Cele:

- zapoznanie z pojęciem głoska dźwięczna, bezdźwięczna
 - zapoznanie ze sposobami oznaczania miękkości głosek
 - pogłębianie wrażliwości słuchowej
 - zachęcanie do poprawnej artykulacji dźwięków (głosek, i sylab)
1. Analiza różnych dźwięków, np.: dzwonek, kołatka, tamburyn, trójkąt, drewnianka. Kategoryzacja ich i nazwanie. Analiza z zamkniętymi oczami dźwięków wydawanych przez klocek. Badanie dźwięczności głosek. Grupowanie ich według poziomu dźwięczności. Wyjaśnienie związku utworzonych grup klocek z ich kolorem. Wyjaśnianie pojęcia głoska dźwięczna, bezdźwięczna.
 2. Nauczyciel potrząsa klokiem (przy zamkniętych oczach ucznia), uczeń identyfikuje rodzaj głoski, otwiera oczy, odnajduje klocek, odczytuje głoskę i odkłada klocek na odpowiednie miejsce na macie.

3. Tworzenie sylab ze spółgłoską zmiękczonej przez „i”, np. sia, sio, siu z wykorzystaniem klocków. Odczytywanie powstałych sylab. Dbalosc o poprawne wypowiedzanie sylab, omowienie roli „i” w zmiękczeniu spółglosek i tworzeniu sylab.

Opracowanie: Iwona Sztabińska, Barbara Dudel